

UCHWAŁA

Dnia 23 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący)

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

SSA Janusz Kaspryszyn

Protokolant Katarzyna Bartczak

w sprawie z powództwa E. W.

przeciwko B. sp. z o.o. z siedzibą w T.

o zapłatę,

po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym

w dniu 23 marca 2016 r.

zagadnienia prawnego

przedstawionego przez Sąd Okręgowy w W.

postanowieniem z dnia 16 listopada 2015 r.,

"1. Czy sporządzony na podstawie art. 157 § 1 kodeksu postępowania cywilnego protokół utrwalający przebieg posiedzenia za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk umożliwia sądowi drugiej instancji kontrolę procesowo - instancyjną w rozumieniu art. 233 § 1 kodeksu postępowania cywilnego w zw. z art. 45 ust. 1 i art. 78 Konstytucji?

2. Czy transkrypcja protokołu utrwalonego za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk sporządzona zgodnie z art. 158 § 4 kodeksu postępowania cywilnego ma charakter dokumentu urzędowego i jest równoznaczna z tym protokołem i czy na jej podstawie sąd drugiej instancji może dokonywać kontroli procesowo - instancyjnej orzeczenia?

3. Czy § 12 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 marca 2015 r. w sprawie zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego w postępowaniu cywilnym, w zakresie, w jakim umożliwia dokonywanie zmian zapisu za pomocą urządzeń korygujących lub wzmacniających dźwięk nie narusza domniemań prawdziwości i prawidłowości protokołu jako dokumentu urzędowego?

4. Czy w przypadku, gdy protokół utrwalający przebieg posiedzenia za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk jest słabo słyszalny zachodzi konieczność powtórzenia postępowania dowodowego czy odtworzenia akt?

5. Czy dla skutecznego kwestionowania w ramach zarzutu art. 233 § 1 kodeksu postępowania cywilnego oceny zeznań świadków skarżący w apelacji powinien odnieść się do konkretnych fragmentów zapisu dźwiękowego?"

podjął uchwałę:

1. Transkrypcja protokołu sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk nie jest dokumentem urzędowym i nie stanowi podstawy ustaleń dotyczących przebiegu posiedzenia.

2. Jeżeli protokół sporządzony za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk nie pozwala w części obejmującej czynność dowodową na ustalenie jej treści, sąd powtarza w odpowiednim zakresie tę czynność (art. 241 k.p.c.).

3. Podnosząc w apelacji zarzut błędnej oceny dowodu (art. 233 § 1 k.p.c.), skarżący nie musi wskazywać konkretnego fragmentu zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku utrwalającego przeprowadzenie tego dowodu.

4. Odmawia podjęcia uchwały w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Powódka E. W. pozwem z dnia 22 stycznia 2014 r. domagała się zasądzenia od pozwanej B. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. kwoty 4 527,02 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 stycznia 2014 r. Dochodzona kwota stanowić miała wynagrodzenie należne powódce na podstawie umowy z dnia 1 lutego 2013 r., w świetle której powódka zobowiązana była udostępniać pozwanej - za wynagrodzeniem - pracowników. Przebieg posiedzeń sądowych wyznaczonych na rozprawę w pierwszej instancji był utrwalany za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk oraz pisemnie. Sprawę rozpoznano w postępowaniu uproszczonym. Sąd Rejonowy w W. wyrokiem z dnia 2 czerwca 2015 r. uwzględnił powództwo, uznając roszczenie powódki za zasadne w całości, a podniesiony przez pozwaną zarzut potrącenia z tytułu kar umownych oceniając jako bezzasadny.

Pozwana wniosła apelację od wyroku z dnia 2 czerwca 2015 r. Zaskarżyła go w całości podnosząc zarzuty naruszenia art. 233 § 1 w zw. z art. 227 k.p.c. i art. 6 k.c. przez pominięcie określonych w apelacji postanowień umowy z dnia 1 lutego 2013 r., zobowiązujących powódkę do gromadzenia i przechowywania dokumentacji pracowniczej i do przedstawienia do zatwierdzenia raportu, ewidencji czasu pracy przez pozwanego, a potem - dopiero po zatwierdzeniu raportu - wystawienia faktury, co skutkowało dopuszczeniem dowodu z zeznań świadków i uznaniem roszczenia powódki za udowodnione mimo niespełnienia umownych wymagań odnoszących się do dokumentowania, a więc udowodnienia wysokości roszczenia, i art. 233 § 1 k.p.c. przez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, polegające na dokonaniu wybiórczej oceny zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego z naruszeniem zasad logiki i doświadczenia życiowego, skutkujące uznaniem za udowodnione okoliczności faktycznych wskazywanych przez powódkę i nieuznaniem okoliczności wskazywanych przez pozwanego z powołaniem się na postanowienia umowy łączącej strony.

Rozpoznając apelację od wyroku z dnia 2 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy w W. powziął poważne wątpliwości prawne, którym dał wyraz występując

w postanowieniu z dnia 16 listopada 2015 r. z przedstawionym na wstępie zagadnieniem prawnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd odwoławczy może przedstawić Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne, jeżeli pozostaje ono w bezpośrednim związku z problemami występującemu przy rozpoznawaniu środka odwoławczego, a jego rozwiązanie jest potrzebne dla wydania orzeczenia w sprawie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1998 r., III CZP 73/97, niepubl. i z dnia 19 listopada 2008 r., III CZP 21/08, niepubl.). Niezbędne jest, aby wątpliwości Sądu odwoławczego nawiązywały do sytuacji faktycznej i prawnej występującej w rozpoznawanej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2008 r., III CZP 49/08, niepubl.). Analiza zagadnień teoretycznych, oderwanych od okoliczności sprawy, nie należy do Sądu Najwyższego, lecz jest domeną nauki. W sytuacji, w której pytanie ma charakter teoretyczny i abstrakcyjny i nie jest związane z okolicznościami sprawy, odpowiedź na to pytanie nie jest potrzebna do jej rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2008 r., III CZP 42/08, niepubl., i z dnia 22 maja 2009 r., III CZP 23/09, niepubl.).

Postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 16 listopada 2015 r., w którym Sąd ten przedstawił zagadnienia prawne do rozstrzygnięcia, w dużej mierze nie spełnia tych wymagań. Uzasadnienie tego postanowienia w niewielkim stopniu nawiązuje do okoliczności sprawy i praktycznie nie wyjaśnia, jaki jest związek - zdaniem Sądu drugiej instancji – przedstawionych zagadnień prawnych z rozstrzygnięciem sprawy przez ten Sąd. Przeważają w nim argumenty, które dają wyraz dezaprobacie składu orzekającego względem obowiązującego stanu normatywnego odnoszącego się do tzw. protokołu elektronicznego. Jakkolwiek argumenty te przynajmniej w części nie są pozbawione podstaw, to jednak trzeba mieć na względzie fakt, iż krytyczna ocena obowiązujących regulacji prawnych sama przez się nie uzasadnia występowania do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym zgodnie z art. 390 § 1 k.p.c.

Pierwsze z przedstawionych zagadnień prawnych nie dotyczy wykładni art. 157 § 1 k.p.c., lecz zmierza do odpowiedzi na pytanie, czy instytucja protokołu elektronicznego w ujęciu art. 157 § 1 k.p.c. – w kontekście jej wpływu na możliwość dokonywania kontroli procesowo-instancyjnej orzeczenia przez sąd drugiej instancji w ramach zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. - jest zgodna z prawem do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) i prawem do zaskarżania orzeczeń wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji). Ujęte w ten sposób pytanie powinno być skierowane nie do Sądu Najwyższego, lecz do Trybunału Konstytucyjnego (art. 188 pkt 1 i art. 193 Konstytucji). Podział funkcji między Trybunał Konstytucyjny oraz Sąd Najwyższy i sądy powszechne wyraża się w tym, że oceny zgodności z Konstytucją norm prawnych dokonuje Trybunał. Nie dokonują jej - w zasadzie - *ad casum* Sąd Najwyższy lub sądy powszechne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2004 r., I CK 291/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 71; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2002 r., III CKN 326/01, niepubl; zob. jednak także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2000 r., III CKN 1089/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 37). Założenie to obowiązuje dopóty, dopóki Trybunał Konstytucyjny jest władny – w istniejącym otoczeniu normatywnym - realizować swoje funkcje ustrojowe. Wobec faktu, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 marca 2016 r., w sprawie K 47/15 (dostępny na stronie: <http://trybunal.gov.pl>), dotyczący ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2217), obowiązuje (art. 190 ust. 1 Konstytucji), należy stwierdzić, że wskazany warunek pozostaje spełniony. Uzasadnia to odmowę podjęcia uchwały przez Sąd Najwyższy na pierwsze z pytań (por. *mutatis mutandis* postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2010 r., III CZP 3/10, OSNC 2010, nr 11, poz. 155).

Związku z okolicznościami sprawy nie ma trzecie pytanie o to, czy § 12 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 marca 2015 r. w sprawie zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego w postępowaniu cywilnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 359; dalej jako „rozporządzenie z 2015 r.”) w zakresie, w którym umożliwia zmiany zapisu za pomocą urządzeń korygujących lub wzmacniających dźwięk, nie narusza domniemania prawdziwości i prawidłowości protokołu jako dokumentu urzędowego. Brak bowiem informacji co do tego, aby § 12 rozporządzenia z 2015 r. został zastosowany w sprawie albo

Sąd drugiej instancji rozważał ewentualność jego zastosowania. Przedmiotowe pytanie ma więc wyłącznie teoretyczny charakter, co uzasadnia odmowę podjęcia uchwały w tym zakresie.

Pytanie drugie (o charakter transkrypcji sporządzonej na podstawie art. 158 § 4 k.p.c.), pytanie czwarte (o skutki prawne niesłyszalności części protokołu, który został sporządzony za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk) i pytanie piąte (o to, czy skarżący, podnosząc w apelacji zarzut dokonania oceny dowodu z naruszeniem art. 233 § 1 k.p.c. musi powołać konkretne fragmenty zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku utrwalające przeprowadzenie tego dowodu) mają związek z okolicznościami sprawy o tyle, że Sąd odwoławczy dysponuje transkrypcją części protokołu i w sytuacji, w której niektóre fragmenty protokołu są słabo słyszalne, rozważa – jak można zakładać – wykorzystanie tej transkrypcji dla celów kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku.

Wprowadzony ustawą z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 108, poz. 684) i zmodyfikowany ustawą z dnia 29 sierpnia 2014 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. poz. 1296) oraz – wchodzącą w życie 8 września 2016 r. – ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1311 ze zm.) sposób sporządzania protokołu polega na tym, że przebieg posiedzenia sądowego zostaje utrwalony za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk oraz pisemnie, pod kierunkiem przewodniczącego (art. 157 § 1 zd. 2 i art. 158 § 1 k.p.c.). Chodzi więc o protokół w znaczeniu prawnym, składający się z dwóch immanentnych elementów, tj. zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku (zwanego protokołem elektronicznym i podpisywanego w sposób określony w art. 158 § 3 zd. 1 k.p.c.) oraz protokołu pisemnego o skróconej treści (zwanego protokołem skróconym, zawierającego elementy, które wskazane są w art. 158 § 1 k.p.c., i podpisywanego w sposób określony w art. 158 § 3 zd. 2 k.p.c.). Alternatywą dla takiego sposobu protokołowania jest – w razie spełnienia przesłanek określonych w przepisie art. 157 § 1¹ k.p.c. - pełny protokół pisemny (zawiera on elementy wskazane w art. 158 § 2 k.p.c. i jest podpisywany w sposób określony w art. 158 § 3 zd. 2 k.p.c.).

Protokół skrócony (art. 158 § 1 k.p.c.), podpisany przez przewodniczącego oraz protokolanta (art. 158 § 3 zd. 2 k.p.c.), jest, podobnie jak protokół pisemny pełny (art. 158 § 2 k.p.c.), dokumentem urzędowym, korzystającym z domniemań, które są właściwe takim dokumentom (por. art. 244 k.p.c.; zob. uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 1971 r., III CZP 75/71, OSNCP 1972, nr 4, poz. 64). Może podlegać sprostowaniu lub uzupełnieniu (art. 160 § 1 k.p.c.). Protokół elektroniczny, podpisany przez protokolanta podpisem elektronicznym gwarantującym identyfikację jego osoby oraz rozpoznawalność jakiegokolwiek późniejszej zmiany protokołu (art. 158 § 3 zd. 1 k.p.c.), formalnie nie jest dokumentem urzędowym, ale przepisy o dokumentach urzędowych, w tym o domniemaniach właściwych tym dokumentom (art. 244 k.p.c.), stosuje się do niego odpowiednio (na podstawie art. 308 § 2 k.p.c.; od dnia 8 września 2016 r. – na podstawie art. 308 k.p.c.). Zapis obrazu albo obrazu i dźwięku nie podlega jednak sprostowaniu (art. 160 § 2 k.p.c.), w związku z czym w wypadku rozbieżności między tym zapisem a protokołem skróconym wszelkie wątpliwości w tym zakresie powinny być rozstrzygane na podstawie zapisu.

Znaczenia protokołu elektronicznego jako podstawy ustaleń faktycznych nie podważa § 12 rozporządzenia z 2015 r., pozwalający na zmiany zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku konieczne dla jego prawidłowego odtworzenia, przechowywania lub udostępniania, dokonywane w szczególności za pomocą urządzeń korygujących lub wzmacniających utrwalony dźwięk lub obraz. Wystarczy wskazać, że zmiany takie wymagają zarządzenia przewodniczącego, nie mogą wpływać na treść utrwalonych czynności procesowych dokonanych na posiedzeniu jawnym, są utrwalane w kolejnej wersji zapisu przy zachowaniu niezmięionej wersji pierwotnej, odnotowywane przez przewodniczącego w aktach sprawy i opatrywane ponadto przez pracownika sądu bezpiecznym podpisem elektronicznym. Jest przy tym oczywiste, że wszelkie korekty zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku dokonywane zgodnie z § 12 rozporządzenia z 2015 r. nie mogą służyć sprostowaniu tego zapisu (art. 160 § 2 k.p.c.).

Przygotowanie transkrypcji odpowiedniej części protokołu sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk może być zarządzane przez przewodniczącego, jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia

prawidłowego orzekania w sprawie (art. 158 § 4 k.p.c.). Sąd Okręgowy pyta, czy transkrypcja taka ma charakter dokumentu urzędowego i jest równoznaczna z protokołem i czy na jej podstawie sąd drugiej instancji może dokonywać kontroli procesowo-instancyjnej orzeczenia.

Skoro w wypadku utrwalania przebiegu posiedzenia za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk oraz pisemnie (art. 157 § 1 zd. 2 i art. 158 § 1 k.p.c.) protokół stanowią łącznie zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku oraz protokół o skróconej treści, to nie ma podstaw do utożsamiania lub zrównywania transkrypcji tego zapisu z protokołem albo jego częścią względnie traktowania jej jako trzeciego elementu składowego protokołu. Transkrypcja obecnie nie stanowi też załącznika do protokołu, a zatem nie podlega sprostowaniu lub uzupełnieniu (art. 160 § 1 k.p.c.). Dokonanie transkrypcji jest tylko czynnością o charakterze materialno-technicznym, która ma zapewnić pełniejszą funkcjonalność systemu i efektywność stosowania protokołu obejmującego zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku. Ułatwia pracę z protokołem elektronicznym, w tym w szczególności umożliwia odnalezienie jego stosownego fragmentu. Potwierdza to fakt, że sporządzanie transkrypcji nie następuje w każdym wypadku utrwalania przebiegu posiedzenia za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, lecz tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla zapewnienia prawidłowego orzekania. Nie jest ono nawet regułą, skoro wymaga zarządzenia przewodniczącego, a jeśli do niego dochodzi, to transkrypcja nie musi obejmować całości zapisu, lecz tylko jego odpowiednią część (art. 158 § 4 k.p.c.).

Ograniczona funkcja transkrypcji protokołu elektronicznego znajduje wyraz w tym, że transkrypcja taka nie jest dokumentem urzędowym. Ustawodawca - poza wymaganiami pisemności, wynikającym z określenia, że chodzi o transkrypcję takiego protokołu – nie ustanowił innych wymagań co do jej formy, w tym przede wszystkim wymagania, aby dokument transkrypcji był podpisany (zob. też § 93 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych, Dz. U. z 2015 r., poz. 2316). Kontrastuje to z prawnym ujęciem transkrypcji uzasadnienia wygłoszonego, będącej dokumentem urzędowym (por. art. 329 oraz art. 331 § 2 k.p.c.; zob. w związku z tym postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2015 r., III CK 237/15,

niepubl.), i potwierdza, że transkrypcja protokołu elektronicznego nie pełni żadnej samodzielnej funkcji procesowej, lecz ma znaczenie tylko subsydiarne. Nie ulega przeto wątpliwości, że dokument taki nie stanowi podstawy ustaleń co do przebiegu posiedzenia, z którego sporządzono taki protokół.

Czwarte pytanie Sądu Okręgowego dotyczy sposobu postępowania w razie, gdy się okaże, że zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia nie pozwala na ustalenie treści podjętych na posiedzeniu czynności procesowych. Sąd pyta, czy należy wtedy powtórzyć postępowanie dowodowe w odpowiedniej części (art. 241 k.p.c.), czy też odtworzyć akta (art. 716 i nast. k.p.c.). W okolicznościach sprawy chodzi o utrwalenie czynności dowodowych w pierwszej instancji.

Przedmiotowa sytuacja jest postacią wadliwości protokołu elektronicznego, którą trzeba traktować tak samo, jak wadliwość protokołu pisemnego obejmującego czynności dowodowe, polegającą na jego częściowej nieczytelności. Odmienność techniki sporządzania obu typów protokołu nie może przesłaniać tego, że problem jest w istocie taki sam i sprowadza się do tego, że nie można na podstawie protokołu ustalić w części treści czynności dowodowej. Przyjmując, że chodzi o wypadek, w którym - ze względów technicznych - nie jest możliwe usunięcie takiej wadliwości przez zabiegi określone w § 12 rozporządzenia z 2015 r., za właściwe należy uznać w takim wypadku powtórzenie czynności dowodowej w odpowiednim zakresie (art. 241 k.p.c.). W zakresie, w którym protokół elektroniczny nie pozwala na ustalenie treści czynności dowodowej, chodzi o taką jego wadę, która odbiera mu w tym zakresie cechę protokołu. Uzasadnia to powtórzenie w odpowiednim zakresie czynności dowodowej, której treści nie da się ustalić, a nie odtwarzanie protokołu w tej części.

Powtórzenie postępowania dowodowego – z urzędu lub na wniosek jednej ze stron – może nastąpić również w drugiej instancji, w tym także w zakresie dowodów przeprowadzonych w pierwszej instancji (art. 241 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.). Gdy przyczyną powtórzenia jest niemożność ustalenia na podstawie protokołu treści czynności dowodowej, wykluczone jest stosowanie ograniczenia określonego w art. 381 k.p.c. O ile jednak nie budzi wątpliwości powtórzenie czynności dowodowej w postępowaniu apelacyjnym prowadzonym na podstawie

reguł ogólnych (art. 367 i nast. k.p.c.), o tyle rzecz przedstawia się inaczej w postępowaniu apelacyjnym w ramach postępowania uproszczonego. Sąd drugiej instancji może tu przeprowadzić tylko dowód z dokumentu (art. 505¹¹ § 1 k.p.c.), chyba że - co nie jest aktualne w rozpatrywanym wypadku - apelację oparto na późniejszym wykryciu okoliczności faktycznych lub środkach dowodowych, z których strona nie mogła skorzystać przed sądem pierwszej instancji (art. 505¹¹ § 2 k.p.c.). Jeśli więc powtórzenie ma dotyczyć innej czynności dowodowej (np. przesłuchania świadka), konieczne staje się wydanie orzeczenia kasatoryjnego oraz przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania celem powtórzenia dowodu (art. 505¹² § 1 k.p.c.).

W piątym pytaniu Sąd Okręgowy oczekuje rozstrzygnięcia zagadnienia, czy podnosząc w apelacji zarzut błędnej oceny dowodu (art. 233 § 1 k.p.c.), skarżący musi wskazać konkretny fragment zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku utrwalający przeprowadzenie tego dowodu. W okolicznościach sprawy zagadnienie to dotyczy zeznań świadków.

W apelacji skarżący powinien zwięźle przedstawić zarzuty i ich uzasadnienie (art. 368 § 1 pkt 2 i 3 k.p.c.). Gdy zarzut dotyczy błędnej oceny dowodu (art. 233 § 1 k.p.c.), konieczne jest wskazanie przez skarżącego opartych na realiach sprawy przyczyn, dla których uważa on, że ocena dowodu dokonana przez sąd pierwszej instancji, jest wadliwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, niepubl.). Trzeba wskazać dowód (np. konkretnego świadka) i określić kwestie, co do których jego ocena ma być błędna (np. kwestie, których dotyczy zeznanie świadka). Jakkolwiek w praktyce z punktu widzenia efektywności i sprawności postępowania jest korzystne, gdy skarżący wskazuje konkretny fragment zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku bądź konkretne karty akt sprawy (protokołu) utrwalające przeprowadzony dowód, którego ocenę kwestionuje, to jednak przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie nakładają na niego takiej powinności.

Zawarta w rozpatrywanym pytaniu Sądu Okręgowego sugestia, odniesiona w okolicznościach sprawy do protokołu elektronicznego, że apelujący podnosząc zarzut błędnej oceny dowodu ma wskazać konkretny fragment zapisu dźwięku albo

obrazu i dźwięku utrwalającego przeprowadzenie tego dowodu, kryje w sobie założenie, że sąd drugiej instancji nie ma obowiązku zapoznawania się z całością materiału procesowego zgromadzonego w pierwszej instancji, tj. w tym wypadku całością materiału utrwalonego w protokole elektronicznym.

Założenie to byłoby nie tylko próbą przerwania na apelanta ciężaru kontroli ustaleń poczynionych w pierwszej instancji, ale pozostawałoby w sprzeczności z art. 382 k.p.c. Przepis ten, stosowany zarówno w ramach apelacji podlegającej regułom ogólnym (apelacji pełnej; art. 367 i nast. k.p.c.), jak i apelacji w postępowaniu uproszczonym (apelacji ograniczonej), przesądza, że podstawą wyrokowania przez sąd drugiej instancji jest materiał procesowy zebrany w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Gdy więc w postępowaniu tym rozpoznawana jest sprawa (apelacja pełna), konieczność uwzględniania, a zatem i znajomości całości materiału procesowego jest nieodzowna z tego względu, że sąd drugiej instancji dokonuje własnych ustaleń faktycznych i prawnych dla celów rozstrzygnięcia sprawy (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). Z kolei w postępowaniu uproszczonym (apelacja ograniczona) konieczność znajomości całości materiału procesowego jest następstwem potrzeby jego konfrontacji – w ramach kontroli wyroku sądu pierwszej instancji - z zarzutami apelacyjnymi. Biorąc pod uwagę wzajemne powiązania i zależności między różnymi elementami tworzącymi ten materiał, widocznymi w szczególności w kontekście oceny przeprowadzonych dowodów, należy odrzucić dopuszczalność poprzestania na wycinkowej znajomości tego materiału, wyznaczonej na przykład na podstawie wskazania przez skarżącego, kwestionującego tę ocenę, tylko fragmentów - w tym wypadku - zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku - utrwalającego przeprowadzenie dowodów.

Z tych względów Sąd Najwyższy podjął uchwałę, jak na wstępie (art. 390 § 1 k.p.c.).